

De deurwaarder dient zich aan

Dat werkgevers via juridische weg reageren op stakingen is niets nieuws en bestaat al jaren. Het in 2002 afgesproken Herenakkoord heeft deze juridische aanpak wel wat kunnen indijken. Nieuw is dat vele werkgeversorganisaties, al dan niet ten gevolge van onderling opbod, juridische handleidingen aanbieden. Werkgeversorganisaties zoals VOKA en UNIZO gingen bij de algemene staking van het ABVV op 7 oktober 2005 nog een stapje verder. Op hun vraag boden sommige advocatenkantoren zelfs een 24 uren service aan om met eenzijdige verzoekschriften te kunnen ingrijpen bij zogenaamde ongeoorloofde stakingsacties. Hoe moeten we deze werkgeversinitiatieven beoordelen en hoe kunnen we er ons tegen wapenen?

Het stakingsrecht is fundamenteel maar kent ook grenzen

Werkgeversorganisaties, daarbij openlijk gesteund door bepaalde politici, verantwoorden de juridische aanpak door diverse rechten onderling af te wegen. Ze hebben het steeds over het *recht op ondernemen* (van werkgevers), het *recht op arbeid* (van werkwilligen)

en het *recht op mobiliteit* (van klanten en leveranciers). Tezelfdertijd haasten ze zich om uitdrukkelijk te bevestigen dat zij het stakingsrecht niet wensen aan te tasten.

Het stakingsrecht op zich is een fundamenteel recht dat gewaarborgd is op grond van internationale verdragen. De praktische kant is voornamelijk uitgewerkt op basis van rechtspraak. Dit betekent echter niet dat wij geen grenzen aanvaarden aan de uitoefening van dit stakingsrecht. Gebruik van geweld is zo'n duidelijke grens die niet mag overschreden worden.

Het is vanzelfsprekend dat de uitoefening van het stakingsrecht gepaard gaat met een beperking van andere rechten. Denk maar aan het recht op arbeid, de vrijheid van onderneming en het eigendomsrecht. Dit werd bevestigd door het Europees Hof van Justitie dat oordeelde dat deze beperking gerechtvaardigd is. Stakers maken gebruik van fundamentele rechten zoals vrijheid van meningsuiting, vakbondsvrijheid en vrijheid van vereniging.

Stakingsrecht, openbare orde en veiligheid

Het valt op dat werkgevers in tijden van staking erg begaan zijn met de veiligheid op de openbare weg. Een argument dat stevast gebruikt wordt in hun strijd tegen het blokkeren van industriezones. Het handhaven van de openbare orde is voor alle duidelijkheid geen opdracht van werkgevers maar wel van de politiediensten en de lokale burgemeester. Er kan ook niet verwacht worden van de vakbond dat ze als politieagent optreedt tegen haar eigen leden en militanten. Het stakingsrecht

is trouwens geen recht van een vakbond maar wel een individueel recht van elke werknemer.

Het is natuurlijk wel belangrijk voor vakbonden om voldoende veiligheidsmaatregelen te nemen als de uitoefening van het stakingsrecht gevolgen kan hebben op openbare orde en (verkeers)veiligheid. De vakbondssecretaris is de aangewezen persoon om de actie aan te kondigen en, waar nodig, te onderhandelen met de politiediensten.

Het Hof van Cassatie heeft in 1997 uitdrukkelijk erkend dat het plaatsen van stakersposten deel uitmaakt van het stakingsrecht. Voor zover de stakerspost zich beperkt tot het overtuigen van niet-actievoerders en het plegen van geweldloos verzet, is deze toegelaten. Het stakingsrecht houdt echter niet in dat effectieve blokkades opwerpen of werkwilligen tegenhouden toegestaan is. Het is in deze niet van belang waar een stakerspost staat, voor de bedrijfspoor of op de openbare weg, om van een normale uitoefening van het stakingsrecht te kunnen spreken. Het is wel zeer belangrijk de nodige voorzorgs- en veiligheidsmaatregelen te nemen.

Eenzijdige verzoekschriften

Steeds meer werkgevers grijpen naar de eenzijdige verzoekschriften als juridisch actiemiddel om op te treden tegen stakingen. Met een eenzijdig verzoekschrift stapt één partij naar de rechter. Deze laatste doet een juridische uitspraak (in rechtsjargon wordt dit een beschikking genoemd) zonder de tegenpartij te horen. De rechter gaat dus volledig af op wat de ene partij hem voorlegt. Werkgevers die deze éézijdige proce-

dure gebruiken verantwoordt dit op basis van twee redenen. Enerzijds doen zij een beroep op een rechter om preventief in te grijpen teneinde een dreigend gevaar of een overtreding te voorkomen. Anderzijds stellen ze dat hun tegenstrever onvindbaar of onbekend is gezien vakbonden in België geen rechtspersoonlijkheid hebben. Met dit argument kunnen ze een rechtszaak beginnen zonder dat een tegenpartij gehoord wordt. In dit artikel gaan we niet dieper in op de juridische waarde van al de feiten waarop werkgevers zich baseren om een preventief optreden van een rechter te vragen. Heel wat dreigende gevaren, zoals mogelijke schade aan machines, kunnen via voorafgaand overleg vermeden worden. Het economische verlies daarentegen is geen dreigend gevaar maar een (logisch) gevolg van stakingen. En het argument dat de tegenstrever onbekend is snijdt geen hout. In de meeste gevallen kent de bedrijfsleider de bevoegde vakbondssecretaris zeer goed en is hij perfect in de mogelijkheid om preventieve afspraken te maken rond noodzakelijke dienstverlening, veiligheid en ordelijk verloop van de acties.

Dwangsommen

Het gerechtelijk wetboek verbiedt het opleggen van dwangsommen in arbeidsverhoudingen. Toch wordt de beschikking van de rechter, op eenzijdig verzoekschrift, steeds afgedwongen door het opleggen van een dwangsom. Deze praktijk roept heel wat vragen op. Om deze beschikking te betekenen (m.a.w. kenbaar te maken aan mogelijke betrokkenen) wordt een beroep gedaan op een deurwaarder. De betekening is gebonden aan wettelijke voor-

waarden. We zetten de voornaamste even op een rijtje:

- De deurwaarder gaat met een beschikking (bijvoorbeeld een verbod tot tegenhouden van werknemers, klanten of leveranciers) naar het stakingspiket en zal dit daar aan elke aanwezige betekenen.
- Concreet betekent dit dat elke aanwezige individueel zijn identiteit kenbaar moet maken. De controle van de identiteit moet gebeuren door de politie en is geen bevoegdheid van de deurwaarder.
- De deurwaarder zal vervolgens per individu een origineel document van betekening opmaken. Men kan de deurwaarder steeds vragen om de procedure goed uit te leggen.
- Het document van betekening moet worden voorzien van officiële fiscale zegels. Deze fiscale zegels moeten betaald worden door de werkgever die vraagt om de betekening uit te voeren. Indien deze zegels er niet op staan, is de betekening niet rechtsgeldig en kan men weigeren te ondertekenen.
- Indien het document van betekening in orde is dient de aanwezige het vervolgens te ondertekenen.
- Vanaf dat ogenblik is de betekening gebeurd en kan er een sanctie (zijnde de door de rechter vastgestelde dwangsom) geëist worden als er een overtreding vastgesteld wordt. De ACV-richtlijn naar actievoerders is daarom duidelijk. Wij raden elke persoon die een betekening ondertekend heeft aan om zich onmiddellijk van het stakingspiket te verwijderen en vanop afstand de verdere gebeurtenissen te volgen.

De komst van een deurwaarder op verzoek van de werkgever zorgt altijd voor onrust bij de actievoerders. Het is zowel een provocatie als een intimidatie en het draagt niet bij tot een goed verloop van het sociaal conflict. Het is evident dat op zulke momenten eerst de vakbondssecretaris verwittigd wordt om zich als gesprekspartner aan te bieden bij de deurwaarder.

| Jan Franco, André Leurs
en Marc Leemans |

Tips voor actievoerende militanten

- Plan en organiseer acties steeds in overleg met de vakbondssecretaris.
- Breng waar mogelijk de werkgever op de hoogte van de geplande actie en probeer steeds in overleg preventieve afspraken te maken.
- Als de acties op de openbare weg plaatsvinden neemt de vakbondssecretaris tijdig contact op met de politiediensten om de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen. Houd je aan de gemaakte afspraken.
- Houd je zoveel als mogelijk aan de doelstellingen van het stakingspiket: het overtuigen van niet-actievoerders en het plegen van geweldloos verzet. Het ACV keurt gebruik van geweld aan stakingspiketten volledig af, het lost trouwens niets op.
- Laat je niet intimideren door de komst van een gerechtsdeurwaarder. Het is niet omdat die met een beschikking van de rechter staat te zwaaien dat een piket meteen moet worden opgebroken. Zijn beschikking is pas echt van kracht als iedere 'onbekende' actievoerder individueel geïdentificeerd is door de politie via controle van de identiteitskaart en als daarna aan elke 'bekende' actievoerder de beschikking individueel betekend werd. Neem je tijd om in alle rust naar de gerechtsdeurwaarder te luisteren, stel de nodige vragen over de procedure (elk individu heeft het recht om een duidelijke uitleg te krijgen) en eis de formele toepassing van alle wettelijke voorwaarden (bijvoorbeeld de aanwezigheid van zegels op de betekening). Met veel actievoerders (die een tijdje naar hun identiteitskaart moeten zoeken, alle mogelijke procedurevragen hebben en de tekst van de betekening grondig nalezen vooraleer te ondertekenen,...) kan dit aardig wat duren.
- Begin niet zelf te reageren tegenover de gerechtsdeurwaarder maar laat je begeleiden door de vakbondssecretaris. Die weet welke (gerechtelijke) stappen er al dan niet ondernomen kunnen worden. Neem dit overleg met de vakbondssecretaris ernstig want mogelijke fouten kunnen heel zwaar worden aangerekend.
- Eenmaal het deurwaardersexploot aan jou werd betekend ben je verplicht om het ook te respecteren. Dit op straffe van de meestal zeer zware sancties.

